KOMISSIO

KOMISSION PÄÄTÖS,

tehty 10 päivänä kesäkuuta 1998,

valtiontuesta Coopérative d'exportation du livre français'lle (CELF)

(tiedoksiannettu numerolla K(1998) 1728)

(Ainoastaan ranskankielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(1999/133/EY)

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 93 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

on antanut asianomaisille mahdollisuuden esittää huomautuksensa perustamissopimuksen 93 artiklan mukaisesti,

sekä katsoo seuraavaa:

I CELF-PÄÄTÖKSEN KUMOAMINEN

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, jäljempänä "tuomioistuin", kumosi 18 päivänä syyskuuta 1995 asiassa T-49/93, SIDE/komissio ([1]), antamassaan tuomiossa osittain 18 päivänä toukokuuta 1993 tehdyn komission päätöksen, joka koski luvan antamista tuelle, jota Ranskan hallitus oli myöntänyt ranskankielisten kirjojen viejille. Tämä komission päätös kumottiin niiltä osin kuin se koskee Coopérative d'exportation du livre français'lle, "CELF", myönnettyä tukea ulkomailla sijaitsevien kirjakauppojen suorittamien pienten tilausten käsittelystä aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen.

II OIKEUDENKÄYNTIÄ EDELTÄVÄ MENETTELY

Kantaja, Société internationale de diffusion et d'édition, jäljempänä "SIDE", CELFin kilpailija, kysyi kirjeellään 20 päivältä maaliskuuta 1992 komissiolta, oliko CELFille ja sen kautta myönnetty tuki ilmoitettu perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

Komissio pyysi kirjeillä 2 päivältä huhtikuuta 1992 ja 23 päivältä helmikuuta 1993 Ranskan hallitukselta tietoja toimenpiteistä CELFin hyväksi. Ranskan viranomaiset toimittivat pyydetyt tiedot komissiolle kirjeellä 29 päivältä kesäkuuta 1992 ja telekopiolla 19 päivältä huhtikuuta 1993.

Komissio vahvisti kirjallisesti kirjeellä 7 päivältä huhtikuuta 1992 SIDElle, ettei kyseistä tukea ollut ilmoitettu ja pyysi tätä toimittamaan kaikki tarpeelliset asiaa koskevat lisätiedot. SIDE toimitti lisätietoja komissiolle kirjeellä 7 päivältä syyskuuta 1992.

Komissio päätti 18 päivänä toukokuuta 1993 olla vastustamatta kyseisen tuen myöntämistä. SIDElle ilmoitettiin tästä komission päätöksestä kirjeellä 27 päivältä toukokuuta 1993. Ranskan hallitukselle ilmoitettiin kirjeellä 10 päivältä kesäkuuta 1993 komission päätöksestä sallia tuki perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrätyn poikkeuksen nojalla.

III ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN KESKEISET PÄÄTELMÄT

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 2 päivänä elokuuta 1993 jättämässään kanteessa SIDE esitti komission päätöksen kumoamista vetoamalla kolmeen perusteeseen. Tuomioistuin hyväksyi kuitenkin ainoastaan 92 artiklan 3 kohdan noudattamatta jättämistä koskevan perusteen ja kumosi tämän menettelyvirheen perusteella komission päätöksen.

([1]) Kok. 1995, s. II-2501.

Riitautetussa päätöksessä komissio sovelsi 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyä poikkeusta yhtäältä kyseisten tukijärjestelmien kulttuuristen tavoitteiden ja toisaalta kirja-alan erityisen kilpailutilanteen perusteella. Tuomioistuin tutki ensiksi sitä, oliko komissiolla mahdollisuutta tarkistaa, että Ranskan viranomaisten tavoitteet olivat todellakin kulttuurisia ja toiseksi, oliko komissio toteuttanut asianomaista alaa koskevan taloudellisen analyysin, jonka avulla se olisi voinut päätellä, että riitautetun tuen myöntäminen ei muuta kilpailun eikä kaupankäynnin edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

Tuen tavoitteiden osalta tuomioistuin ei asettanut kyseenalaisiksi komission perusteltuja syitä olla vakuuttunut tuen kulttuurisesta luonteesta, mutta katsoi toisen kohdan osalta, että tiedot, joiden perusteella komissio oli tehnyt arvionsa tuen soveltuvuudesta, eivät olleet riittäviä.

Tästä syystä tuomioistuin päätti, että komission olisi pitänyt aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen menettely, jotta kaikki osapuolet olisivat voineet esittää huomautuksensa ja jotta komissio olisi itse voinut selvittää asiaa koskevat olennaiset näkökohdat ennen päätöksen tekemistä; tämä olisi antanut komissiolle mahdollisuuden tarkistaa, oliko sen tekemä arvio, josta olisi voinut aiheutua vakavia vaikeuksia, perusteltu.

IV **PERUSTAMISSOPIMUKSEN 93 ARTIKLAN 2 KOHDAN MUKAINEN MENETTELY**

Komissio pyysi kirjeellä 17 päivältä lokakuuta 1995 Ranskan viranomaisia ilmoittamaan, ennen kuin komissio tutkii mahdollisuutta aloittaa tutkimusmenettely, kaikista muutoksista, joita Ranskan viranomaiset olivat tehneet CELFille myönnettyyn tukeen tuomioistuimen tuomion perusteella. Ranskan viranomaiset vastasivat kirjeellä 5 päivältä joulukuuta 1995, etteivät ne olleet tehneet muutoksia kyseiseen tukeen.

SIDE ja komissio pitivät kokouksen 7 päivänä kesäkuuta 1996. SIDE toimitti 28 päivänä kesäkuuta 1996 komissiolle tarpeellisiksi katsomansa lisätiedot.

Komissio päätti 30 päivänä heinäkuuta 1996 aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn tästä tuesta. Ranskan hallitukselle ilmoitettiin asiasta kirjeellä 21 päivältä elokuuta 1996.

Ranskan hallituksen kirjeen 23 päivältä syyskuuta 1996 johdosta komissio myönsi Ranskan viranomaisille kirjeellä 1 päivältä lokakuuta 1996 pidennystä määräaikaan, joka niille oli annettu komission päätökseen vastaamiseen.

SIDE ilmoitti kirjeellään 13 päivältä lokakuuta 1996 menettelystä, jonka se oli aloittanut kansallisella tasolla (Tribunal administratif de Paris) pieniä tilauksia koskevien korvaavan tuen poistamiseksi ja jo maksetun tuen palauttamiseksi.

Komission tiedonanto [2], jossa asianomaisia kolmansia pyydetään esittämään huomautuksensa kyseisistä tuista, julkaistiin 5 päivänä joulukuuta 1996. Useat kolmannet (ks. VII osa), jotka pääosin vastustivat tukien myöntämistä, lähettivät komissiolle huomautuksensa vuoden 1996 joulukuun ja vuoden 1997 tammikuun aikana. Tämän jälkeen komissio välitti nämä huomautukset Ranskan hallitukselle kirjeellä 15 päivältä huhtikuuta 1997. Tässä yhteydessä on syytä täsmentää, että SIDE oli tyytymätön kansallisella tasolla aloitetun menettelyn hitauteen ja pyysi komissiota kirjeellä 6 päivältä tammikuuta 1997 toteuttamaan kiireellisesti toimenpiteitä velvoittaakseen Ranskan viranomaisia ”keskeyttämään välittömästi kaikkien kirjojen vientiin tarkoitettujen tukien maksamisen sekä sellaisten tukien maksamisen, jotka vääristävät kilpailua vientiagenttien markkinoilla riippumatta siitä, kuka on virallinen edunsaaja, sekä määräämään palauttamaan vuodesta 1980 laittomasti myönnetyt tuet”.

SIDE kiinnitti kirjeillä 2 ja 25 päivältä heinäkuuta 1997 komission huomiota siihen, että Ranskan viranomaiset jatkoivat tuen maksamista CELFille laittomasti sekä valitti sitä, että Ranskan hallitus oli vastannut hitaasti kolmansien huomautuksiin.

Ranskan hallitus vastasi komission päätökseen menettelyn aloittamisesta sekä kolmansien huomautuksiin 12 päivänä joulukuuta 1996 ja 1 päivänä lokakuuta 1997 päivätyillä pitkillä kirjeillä. Komission edustajat ja Ranskan viranomaiset pitivät kokouksen 29 päivänä lokakuuta 1997. Näiden neuvottelujen jälkeen Ranskan hallitus toimitti komissiolle lisätietoja ja -huomautuksia kirjeillä 30 päivältä lokakuuta ja 21 päivältä marraskuuta 1997.

SIDE toimitti kirjeellä 19 päivältä joulukuuta 1997 komissiolle kaksoiskappaleen kanteesta, jonka se oli jättänyt joulukuussa 1997 Ranskan hallitusta vastaan CELFille laittomasti maksetusta tuesta kansallisella tasolla aloittamansa menettelyn puitteissa. Komissiolle toimitettiin 10 päivänä helmikuuta 1998 kaksoiskappale muistiosta, jonka Ranskan hallitus oli esittänyt samasta asiasta.

Komission edustajat sekä Ranskan viranomaisten ja CELFin edustajat kokoontuivat keskustelemaan yksityiskohtaisemmin asianomaisen tuen suhteellisuudesta 13 päivänä helmikuuta 1998.

Ranskan viranomaiset toimittivat komissiolle kirjeellä 5 päivältä maaliskuuta 1998 lisätietoja, jotka koskivat erityisesti tuen korvaavaa luonnetta. CELF toimitti komissiolle telekopiolla 26 päivältä maaliskuuta ja 10 päivältä huhtikuuta 1998 ajan tasalla olevat tiedot pienten tilausten

[2] EYVL C 366, 5.12.1996, s. 7

käsittelyyn liittyvistä lisäkustannuksista ja tuen korvaavasta luonteesta. Lisäksi kulttuuriministeriö toimitti lisätietoja telekopiolla 17 päivältä huhtikuuta 1998. Ranskan viranomaiset toimittivat komissiolle muita tietoja telekopiolla 19 päivältä toukokuuta 1998.

V CELFIN PERUSTAMINEN JA SEN TEHTÄVÄT OSUUSKUNTANA

CELF (Coopérative d'exportation du livre français, joka toimii toiminimellä "Centre d'exportation du livre français") on osuustoiminnallinen osakeyhtiö (société anonyme coopérative), jonka tavoitteena on tämänhetkisen yhtiöjärjestyksen mukaan "käsitellä kirjojen, esitteiden ja kaikenlaisten viestintätuotteiden tilauksia ulkomaille sekä merentakaisille alueille ja departementeille sekä yleisesti ottaen toteuttaa kaikenlaisia toimia, joiden tarkoituksena on erityisesti ranskalaisen kulttuurin edistäminen maailmalla edellä mainittuja menetelmiä käyttäen".

CELFin 101 osuuskunnan jäsentä ovat pääasiassa Ranskaan sijoittautuneita kustantajia, vaikka osuuskunta on avoin kaikille kustannusalalla tai ranskankielisten kirjojen levityksen alalla toimiville toimijoille riippumatta niiden sijoittautumispaikasta. CELFin kaupallinen toiminta kirjojen levittäjänä on keskittynyt pääasiassa muihin kuin ranskankielisiin maihin ja alueisiin, koska ranskankielisillä alueilla, erityisesti Belgiassa, Kanadassa ja Sveitsissä tästä toiminnasta vastaavat kustantajien perustamat jakeluverkostot (ks. markkinatutkimus X osa).

Ranskan hallituksen mukaan ennen CELFin perustamista pienistä tilauksista vastasi osittain Hachette osana kansainvälistä toimintaansa, jonka rakenne oli luotu maailmansotien välissä, kun jakeluverkostoja ei vielä ollut. Hachette päätti kuitenkin lopettaa tämän toiminnan kannattamattomana vuonna 1976. Tämän jälkeen perustettiin CELF vuonna 1977. Vuonna 1979, kun CELFillä oli taloudellisia vaikeuksia, ammattikunta, kustantajat, Syndicat national de l'édition sekä viranomaiset sopivat, että CELFin toimintaa pitäisi jatkaa, erityisesti koska pienten tilausten käsittelyä pidettiin yleisen taloudellisen edun mukaisena palveluna, josta yksikään toinen yritys ei halunnut vastata. Korvaavien tukien myöntäminen pienten tilausten käsittelylle alkoi nykyisessä muodossaan vasta vuonna 1980.

CELFin tämänhetkiseen toimintaan kuuluvat:

— *jakelu*: jakelu on CELFin tärkein toimiala. Tukkukauppiaana CELF toimittaa ainoastaan niille kustantajille ja kirjakaupoille, jotka ovat tehneet sitovan tilauksen,

— *levitys*: tämän myöhemmin aloitetun toiminnan ansiosta CELF pystyy tarjoamaan kustantajille eräänlaisen vientirakenteen. Tällä tavoin kustantajilla on mahdollisuus olla edustettuina ilman vientiin yleensä liittyviä riskejä sellaisilla maantieteellisillä alueilla, joita ne pitävät vähemmän tärkeinä,

— *valtiolta taloudellista tukea saavien julkisten ohjelmien hallinto*, esimerkiksi pienten tilausten käsittely ja tietyt tukijärjestelmät; näihin viimeksi mainittuihin tuomioistuin antoi luvan, koska ne eivät vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kappankäyntiin,

— *CD-ROM-levy Cézame*: Cézame on uutta toimintaa, joka ei saa valtiolta taloudellista tukea. Vuonna 1996 CELF päätti tuoda markkinoille kirjakaupoille tarkoitetun CD-ROM-levyn. Järjestelmän ansiosta kirjakaupat voivat tehdä tilauksensa CELFiltä tai joltain toiselta toimittajalta sähköisesti.

VI CELFILLE MYÖNNETTY TUKI PIENTEN TILAUSTEN KÄSITTELYYN

CELFin toimintaan myönnetyn tuen avulla on tarkoitus hyvittää ulkomailla sijaitsevien kirjakauppojen tekemien pienten tilausten käsittelystä aiheutuvat lisäkustannukset. Tuen avulla CELF pystyy toteuttamaan tilaukset, joita kustantajat tai niiden yhtiökumppanina toimivat jakelijat pitävät kannattamattomina tilausten kokonaisarvoon verrattuna suurten kuljetuskustannusten takia. Näin ollen tuella edistetään Ranskan kielen ja ranskalaisen kirjallisuuden levittämistä.

Ranskan hallituksen mielestä muut keinot CELFille myönnetyn tuen tavoitteiden saavuttamiseksi, kuten suorien tukien myöntäminen lukuisille asianomaisille kirjakaupoille tai sellaisille kustantajille tai jakelijoille, jotka suostuisivat käsittelemään pieniä tilauksia, katsottiin liian kalliiksi ja vaikeasti valvottaviksi. Viranomaiset ovat luoneet tukijärjestelyn, joka vaikutti niiden mielestä taloudellisesti kaikkein järkevimmältä ja julkisten varojen käytön kannalta kaikkein varmimmalta sekä vaikeutti kaikkein vähiten jakelukanavien toimintaa. Tästä syystä Ranskan viranomaiset arvioivat, että ratkaisu, jolla pienistä tilauksista aiheutuneet lisäkustannukset korvataan erityisellä kulttuuriministeriön myöntämällä tuella vientiagenteille, oli kaikkein paras.

Kirjojen jakelualalla toimivista osapuolista agentit (commissionaires), jotka neuvottelevat ainoastaan vähittäismyyjien tai järjestöjen kanssa mutta eivät lopullisten asiakkaiden kanssa, hoitavat ne tilaukset, joiden käsittelyä kustantajat tai niiden jakelijat pitävät liian kalliina. Agentit keräävät asiakkailta arvoltaan vähäiset tilaukset ja ottavat yhteyttä asianomaiseen kustantajaan tai jakelijaan, joka toimittaa kaikki tilatut teokset yhteen osoitteeseen. Jos nämä asiakkaat ovat kirjakauppoja tai julkisia laitoksia, jotka haluavat tehdä tilauksia eri kustantajilta, agentti

kokoaa tilaukset kustantajakohtaisesti ja säästää tällä tavoin asiakkailtaan vaivan useamman tilauksen tekemisestä usealta eri toimittajalta. Tilausten käsittelyyn liittyvien kiinteiden kustannusten takia agentin toiminnan ansiosta sekä jakelijat että asiakkaat voivat pienentää kulujaan, mikä tekee agentin toiminnasta taloudellisesti kannattavaa.

Käytännössä tuki myönnetään seuraavalla tavalla: kirjakaupat, jotka tarvitsevat pieniä määriä eri kustantajien julkaisemia teoksia, tekevät tilauksensa CELFille, joka puolestaan toimii vientiagenttina. Tuen avulla on tarkoitus hoitaa erityisesti arvoltaan alle 500 Ranskan frangin (ilman kuljetuskustannuksia) tilaukset, jotka jäävät alle kannattavuusrajan. Neljäsosa edellisvuonna myönnetystä tuesta maksetaan vuoden alussa ja loput syksyllä sen jälkeen kun viranomaiset ovat tutkineet CELFin alustavan talousarvion ja varainhoitovuoden ensimmäisen osan aikana todetut muutokset. Tämän jälkeen CELFin on toimitettava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä Ranskan kulttuuriministeriölle ja ranskan kielen asemasta vastaavalle ministeriölle yksityiskohtainen kertomus tavasta, jolla tuki on käytetty.

Talousarvioon varatun tuen määrä on yleensä 2 miljoonaa Ranskan frangia vuodessa. Jos koko määrää ei kuitenkaan ole käytetty, ylijäänyt osa vähennetään seuraavalle vuodelle varatusta määrästä. Tuen määrä vuonna 1990 oli 2 miljoonaa frangia, 2,4 miljoonaa vuonna 1991, 2,7 miljoonaa vuonna 1992 sekä 2,5 miljoonaa vuonna 1993. Käytetyn tuen määrä vuonna 1992 oli 1,7 miljoonaa frangia (kun talousarvioon varatun tuen määrä oli 2,7 miljoonaa). Sama linja jatkui seuraavien vuosien aikana: vuosina 1994 ja 1995 tuen määrä oli noin 2 miljoonaa frangia, joten tuen suuruus oli keskimäärin 2,0675 miljoonaa frangia vuosien 1992–1995 aikana (1,77 miljoonaa vuonna 1992 ja 2,5 miljoonaa vuonna 1993). Vuonna 1996 tuen suuruus oli jälleen 2 miljoonaa frangia. Koska pienten tilausten osuus oli kuitenkin kyseisenä vuonna hieman pienempi, CELF sai ainoastaan 1,6 miljoonaa frangia vuonna 1997.

Ranskan viranomaiset korostavat, että pienten tilausten käsittely edellyttää käsityötä ja käsin tehtäviä menettelyjä, joiden vuoksi pienet tilaukset ovat suuria tilauksia kalliimpia. Koska pieniä tilauksia on keskimäärin vähän, nämä lisäkustannukset tekevät pienten tilausten käsittelyn taloudellisesti erittäin kannattamattomaksi. Ranskan viranomaiset esittelivät komissiolle erikseen näitä lisäkustannuksia koskevan arvion, joka perustuu sellaiseen kustannuslaskentajärjestelmään, jonka avulla voidaan määrittää pienten tilausten käsittelyyn kuuluvista eri tehtävistä aiheutuvat kustannukset. Nämä työt esitellään jäljempänä.

Pienen tilauksen käsittely alkaa kirjakaupan lähettämän tilauslomakkeen vastaanotolla. Tilauslomakkeen vastaanottamisvaiheessa asiakkaan tiedot tarkistetaan (esimerkiksi yksilöidään kirjakauppa, tarkistetaan asiakkaan maksukyky ja tarkistetaan, onko asiakkaalla vakuutusta). CELF tekee tämän työn järjestelmällisesti riippumatta kyseessä olevan tilauksen arvosta. Kun kyse on pienistä asiakkaista, nämä työt joudutaan tekemään yleensä useammin ja tästä syystä niihin menee enemmän aikaa.

Selvitystyötä edellyttää tilattujen kirjojen oikean ISBN-numeron löytäminen, kirjojen etsiminen kustantajien luetteloista ja tietokannoista (Électre, Cézame, Minitel) sekä sen tarkistaminen, onko kyseisiä kirjoja varastossa. Tässä tilanteessa tilauslomakkeen tietojen tarkkuus ja pienten tilausten alkuperä ovat tärkeitä asioita. Suuret kustannustalot tekevät tilauksensa koneellisesti; toisin sanoen niillä on nykyaikainen laitteisto, minkä ansiosta CELF voi tunnistaa helposti tilatut teokset. Valtaosa CELFin asiakkaista on kuitenkin pieniä kirjakauppoja, joilla kaikilla ei ole nykyaikaista laitteistoa, mikä lisää CELFin työn määrää, vaikka pieniä tilauksia vastaava liikevaihto on ainoastaan 4,8 prosenttia CELFin kokonaisliikevaihdosta. Selvitystyö sekä tilattujen kirjojen puuttuminen varastosta aiheuttavat CELFille lisäkustannuksia.

Tilaus lähetetään kustantamolle joko elektronisesti (Édilectre tai Allegro [3]) tai paperilla. Suurille kustantamoille kuten Point Seuil, Folio Gallimard tai Hachette osoitetut tilaukset eivät aiheuta erityisiä ongelmia. Käytännössä kuitenkin valtaosa tilauksista lähetetään pienille kustantamoille, joiden kanssa tilauksia ei voi tehdä elektronisesti. CELFin mukaan lisäkustannukset ovat näissä tapauksissa erittäin huomattavia, koska pienet tilaukset koskevat usein sellaisten kustantamoiden kirjoja, joiden toimintarakenne edellyttää erityiskäsittelyä. CELF käsittelee 67 prosenttia pienistä tilauksistaan käyttämättä elektronista tiedonsiirtoa. Lisäksi maksukäytäntö riippuu suuresti kustantamon koosta. Esimerkiksi pienet kustantamot vaativat usein maksun suorittamista välittömästi.

Kuljetuskustannusten osalta on syytä huomioida, että suuret kustantamot laskuttavat tällä hetkellä 0,75 frangia kilolta Pariisia koskevista toimituksista (ammattikunnan sopima hinta). Pienten jakelijoiden kirjojen toimitukseen sovellettava hinta on pikatoimitusten osalta 6,5 ja postin osalta 24 frangia kilolta. Koska ulkomailla sijaitsevien kirjakaupoilta laskutettavat hinnat on vahvistettu kokonaisvaltaisesti, näiden kirjakauppojen tilausten käsittely pienentää Ranskan hallituksen mielestä katetta.

Jokaisen toimituksen osalta kirjat on pakattava huolellisesti, ja yksityiskohtainen lasku on laadittava kolmena kappaleena, joista yksi on paketin mukana, toinen lähetetään postitse asiakkaalle ja kolmas käytetään kirjanpitoon.

[3] Suurten kustannustalojen julkaisemat kirjat voidaan tunnistaa automaattisesti optisella lukijalla ANI-koodin ansiosta.

Lisäksi CELFin kirjanpidon on tallennettava kaikki edellä mainitut toimet. Tältä osin Ranskan hallitus korostaa, että 100 frangin suuruisen laskun tallentaminen vaatii yhtä paljon työtä kuin 10 000 frangin tai suuremman laskun tallentaminen.

Ranskan hallituksen mukaan tilastot osoittavat, että vuonna 1994 käsiteltyjen pienten tilausten määrä oli tavanomainen. Kyseisenä vuonna CELF laati 9 725 laskua pienistä tilauksista (eli 47 prosenttia kaikista laskuista, joita oli yhteensä 20 672). Näitä pieniä tilauksia teki 1 848 asiakasta, ja niissä oli 19 761 riviä tilauksia ja 24 933 tilattua kirjaa. Enintään 500 frangin suuruisten laskujen liikevaihto oli 2,28 miljoonaa frangia, mikä oli kuitenkin vain 4,83 prosenttia CELFin kokonaisliikevaihdosta ([4]).

Pienten tilausten kannattavuuden osalta Ranskan hallitus myöntää, että eräät alle 500 frangin tilaukset voivat olla kannattavia ja toiset taas eivät. Tilauksen kannattavuus riippuu kyseessä olevien kirjojen tyypistä ja lukumäärästä sekä tilauslomakkeen tietojen tarkkuudesta. Ranskan viranomaisten mukaan kuitenkin enintään 500 frangin arvoiset tilaukset, jotka CELFin on kaikki käsiteltävä, eivät yleisesti ottaen ole kannattavia. Ranskan viranomaiset ovat asettaneet tämän 500 frangin rajan objektiivisten perusteiden nojalla: puhtaasti taloudellisesti tarkasteltuina tilaukset, joiden arvo on 0 ja 500 frangin välillä, eivät yleisesti ole kannattavia yksityiselle toimijalle; alle 500 frangin tilaukset koskevat useimmissa tapauksissa (67 prosenttia) pieniä kustantamoja; pienten tilausten käsittelyyn kuuluu pienten asiakastilien hoito. Puhtaasti taloudellisten perusteiden pohjalta toimiva toimija ei käsittelisi näitä tilauksia. Ranskan viranomaiset perustavat tämän väitteensä kustannuslaskenta-analyysiinsa.

Tilauksen tyyppi	Kirjojen lukumäärä	Kokonaishinta ([1])	Yksikköhinta ([1])
Muut tilaukset	442 740	53 666 275	121,21
Pienet tilaukset	24 933	4 485 354	179,90
Yhteensä	467 673	58 151 629	124,34

([1]) Ennen pieniin tilauksiin kuulumattomien osien erittelyä.

Pienten tilausten yhteydessä myytiin 24 933 kirjaa vuonna 1997. Näistä pienistä tilauksista saadut tulot olivat 2,5 miljoonaa frangia eli 100,2 frangia myytyä kirjaa kohti. Samanaikaisesti pienten tilausten käsittelystä aiheutuneet kokonaiskustannukset olivat 4,48 miljoonaa frangia, eli 180 frangia kirjaa kohti. Näitä lukuja vertailemalla voidaan arvioida pienistä tilauksista kirjaa kohti aiheutuneet tappiot: 100,2 − 179,6 = 79,4 frangia. Pieni tilaus käsittää keskimäärin 2,56 kirjaa, mikä tekee keskimääräisiksi tappioiksi tilausta kohti 203,2 frangia (79,4 × 2,56). Tämän osalta Ranskan hallitus täsmentää, että nämä tiedot ovat samat, jotka Ranskan viranomaiset toimittivat tuomioistuimelle huhtikuussa 1995.

Jäljempänä taulukossa esitetään kokonaisanalyysi siitä, miten lisäkustannukset katettiin CELFille myönnetyllä tuella. Analyyttisessä kirjanpidossa ylijäämä arvioidaan noin 50 000 frangiksi. On syytä kuitenkin täsmentää, että tästä noin 44 000 frangia ei johdu suoraan CELFin käsittelemistä pienistä tilauksista, vaan on lisätty avoimuuden vuoksi ([5]). Tästä syystä summa on vähennetty kokonaistuloksesta, ja tulos ennen veroja on näin ollen noin 5 600 frangia, mikä muodostuu suoraan pienistä tilauksista.

([4]) CELF esitti komissiolle luettelon kaikista tiedoista, jotka koskivat sen käsittelemiä tilauksia vuonna 1994 (muun muassa kirjakaupan nimeä, maata, enintään 500 Ranskan frangin suuruisten laskujen määrää, tilausrivien lukumäärää, tilattujen kirjojen määrää, arvoa Ranskan frangeissa, toteutettujen tilausrivien määrää koskevat tiedot).

([5]) CELFin mukaan nämä tulot ovat peräisin muista toimista, erityisesti Programme Plus -ohjelmasta.

Ranskan hallituksen mukaan tämä tulos osoittaa, että pienten tilausten käsittelystä aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen tarkoitetun tuen määrä on oikein arvioitu. Ranskan viranomaiset korostavat myös, että jos CELFin toimintaa koskevan jälkitarkastuksen yhteydessä ilmenee, että maksettu tuki oli liian suuri, ylijäämä joko vähennetään seuraavalle vuodelle varatusta tuesta tai maksetaan takaisin. Ranskan viranomaiset kiinnittävät huomiota myös siihen, että tuki myönnetään tarkkojen sääntöjen mukaisesti ja siten, että varmistetaan täydellinen avoimuus.

(Ranskan frangeja)

Kokonaisanalyysi lisäkustannusten kattamisesta tuen avulla	Määrä
Alle 500 frangin tilauksia vastaava liikevaihto (1)	2 419 455
Muut tulot	55 247
Tuki	2 000 000
Kokonaisliikevaihto (I)	**4 474 702**
Kirjojen osto, mukaan lukien kuljetus	2 106 939
Henkilöstökulut	1 670 963
Yleiset kulut	660 719
Kulut yhteensä (II)	**4 438 621**
Käyttökate (III) = (I) − (II)	**36 082**
Satunnaiset nettotuotot (IV)	**14 383**
Pienten tilausten liiketoiminnan tulos (analyyttinen kirjanpito) ennen veroja (III) + (IV), joista	**50 465**
pieniin tilauksiin suoranaisesti liittymättömiä tuottoja	44 822
Pienten tilausten liiketoiminnan varsinainen tulos ennen veroja	*5 643*

(1) mukaan lukien pakkaus, vakuutus, kuljetus

VII KOMISSIOLLE 93 ARTIKLAN 2 KOHDAN MUKAISESTI ALOITETUN MENETTELYN PUITTEISSA TEHDYT HUOMAUTUKSET

93 artiklan 2 kohdan mukaisesti aloitetun menettelyn yhteydessä eri talouden toimijat esittivät komissiolle huomautuksia, joita käsitellään XI ja XIII osassa.

Syndicat national des importateurs et exportateurs de livres, jäljempänä ”SNIEL”, katsoo, että CELFin pitäisi käsitellä ainoastaan pieniä tilauksia, joihin se saa korvaavaa tukea, sekä esittää arvioita, joiden mukaan näiden pienten tilausten keskimääräinen arvo on 300 frangia ja osuus CELFin liikevaihdosta noin 6 prosenttia, mikä SNIELin mukaan tarkoittaa, että 94 prosenttia CELFin liikevaihdosta koostuu toiminnasta, jota sen ei pitäisi harjoittaa.

SNIEL katsoo, että kyseinen korvaava tuki on liian suuri, koska sen määrä on lähes yhtä suuri kuin pienten tilausten liikevaihto ja ”on mahdotonta, että pienistä laskuista aiheutuvat kulut voivat olla 3 miljoonaa frangia (toimintatukien määrä + arvioitu marginaali)” ja toisaalta koska pienten tilausten määrittelemiseen käytetty 500 frangin raja on liian korkea, sillä tiettyjen toimijoiden tilauksista ainoastaan 50 prosenttia on arvoltaan kyseistä määrää suurempia. Vaikka SNIEL ei asetakaan kyseenalaiseksi kannattamattomien tilausten tukemisen periaatetta, se katsoo kuitenkin, että CELF käyttää tällä hetkellä tukea muun kaupallisen toimintansa kehittämiseksi.

Kirjakauppana ja kirjojen viejänä toimiva Aux Amateurs de livres international, jonka asiakaskunta muodostuu yliopistojen kirjastoista, ilmoittaa edistävänsä Ranskan kulttuurin ja kielen levittämistä ilman julkista tukea. Se katsoo, että korvaavan tuen ansiosta, joka sen mukaan on kolme prosenttia CELFin liikevaihdosta, CELF voi antaa asiakkailleen kolme prosenttia ylimääräistä alennusta. Se korostaa, että nykyään CELF toimittaa itse yliopistoille ja tähdentää, ettei CELF tämän takia voi enää saada tukea kirjakauppojen pienten tilausten käsittelyyn.

Aux Amateurs de livres international ilmoittaa myös, että ”tuki on tekopyhä” sekä ihmettelee sitä, että ”tuen suuruus voi olla yli 60 prosenttia kyseisten tilausten arvosta”. Se katsoo, että tuen avulla kehitetään CELFin kaupallista toimintaa. Aux Amateurs de livres international vaatii lisäksi, että kyseisen tuen maksamisen on loputtava, jo maksetut tuet on maksettava takaisin, tuet on jaettava ”asianomaisten kirjakauppojen kesken siinä suhteessa, mikä on niiden kolmansiin maihin suuntautuneen toiminnan liikevaihto” ja että CELFiä pitäisi kieltää toimittamasta muille kuin ulkomailla sijaitseville kirjakaupoille.

Hexalivre, joka myös on kirjakauppa, jonka asiakaskunta muodostuu ulkomaille sijoittautuneista ”laitosasiakkaista” katsoo, että CELFin, jonka tehtävänä on toimittaa ulkomailla sijaitseville kirjakaupoille, ei pitäisi periaatteessa sekaantua Hexalivren toimintaan. Hexalivre korostaa, että kyseinen tuki hyödyttää ”viranomaisten tukemaa yksityistä yritystä, joka pyrkii mahdollisuuksiensa mukaan monopoliasemaan”. Hexalivren mukaan todellisuus on kuitenkin toisenlainen, ”koska ranskalaisten kirjojen levittämisen ja jakelun ulkomaille tukea saavat eri elimet selvästi harjoittavat yhteistyötä ja viranomaiset puuttuvat suoraan toimintaamme”.

Hexalivren johtajan Van Ginnekenin erillisessä huomautuksessa, jonka hän esitti toisen, omaa nimeään kantavan yleisesti vientiagenttina toimivan yrityksen nimissä, annetaan aluksi taustatietoa Van Ginnekenin suhteista CELFiin, jonka yksi edustajista hän ennen oli. Van Ginneken ihmetteli erityisesti sitä, että hän olisi voinut olla kiinnostunut (”saada komission”) pienten tilausten myynnistä, kun CELF sai siihen tukea.

Van Ginneken moittii CELFin toiminnan ”jatkuvaa ristiriitaisuutta”. Hän arvostelee kustantajien osuuksia CELFissä ja arvioi tämän johtavan siihen, että ne suosivat CELFiä erityisesti perustamalla CELFin pysyviä toimistoja. Van Ginneken katsoo, että CELFin asema julkisten ohjelmien hallinnoijana antaa sille kilpailuetua, vaikka eräät ohjelmat onkin annettu muiden toimijoiden hoidettavaksi.

Lavoisier Tec et Doc, tieteellisiin ja teknisiin kirjoihin erikoistunut kustantaja-viejä, jonka toimitusjohtaja on myös SNIELin puheenjohtaja, ja joka on yksi CELFin osakkaista katsoo, että CELFin pitäisi toimia ainoastaan vientiagenttina ulkomailla sijaitsevien kirjakauppojen tilausten käsittelemiseksi eikä sen pitäisi puuttua kirjojen toimitukseen laitosasiakkaille. Tec et Doc korostaa, että kustantajia on pyydetty tarjoamaan CELFille mahdollisimman edulliset ehdot sekä esittää tietoja, joiden mukaan CELFin ulkomaisille kirjakaupoille tarjoamat ehdot sen sijaan eivät olisi erityisen hyvät. Tec et Doc katsoo, että CELF hyötyy ”kustantajien ja julkisen vallan suosiman kumppanin” imagostaan, jota se käyttää kaupallisessa toiminnassaan, sekä kustantajien sille myöntämistä erityisehdoista laitosasiakkaiden toimituksiin.

Asettamatta tukea kyseenalaiseksi Tec et Doc katsoo, että pienten tilausten ylärajan määrittäminen 500 frangiin ei ole perusteltua. Viittaamalla arvioihin, joiden mukaan pieniä tilauksia vastaava myynti olisi 3 – 6 prosenttia liikevaihdosta eli 1,5 – 3 miljoonaa frangia, Tec et Doc korostaa, että 2 – 2,4 miljoonan frangin tuki on kohtuuttoman suuri ellei tuottavuus ole erityisen heikko. Tec et Doc katsoo, että pienten tilausten 3 – 6 prosentin ([6]) osuus ei voi olla ylitsepääsemätön rasite. Tec et Doc ilmoittaa, että noin 50 prosenttia sen saamista tilauksista on ”pieniä tilauksia”. Tec et Doc päätteli niiden tilausten perusteella, joita CELF teki Tec et Docilta kahden kuukauden aikana, että CELF saa vain vähän pieniä tilauksia.

Tec et Doc vaatii, että ”kirjojen vientialalle palautettaisiin tavanomaiset kilpailuedellytykset, mikä tarkoittaa erityisesti sitä, että sellaiset tuet on poistettava, jotka eivät perustu todelliseen julkisen palvelun tehtävään tai kiistämättömään kulttuuriseen tavoitteeseen, jota ei voi saavuttaa nykyisin keinoin.”

SIDE katsoo ensinnäkin, että kirjojen vientimarkkinoilla on vientiagenttien alamarkkinat, joilla SIDE kilpailee CELFin kanssa. Vaikka SIDE myöntää, että agentit käsittelevät yleensä kirjoja, jotka on kustannettu niiden omassa maassa, se katsoo, että näillä markkinoilla on yhteisön laajuinen ulottuvuus. SIDE korostaa, että CELF toimii tavallisena vientiagenttina, pienten tilausten osuus on vain 3 prosenttia liikevaihdosta, eikä CELFin tehtävää julkisen palvelun tarjoajana ole missään selkeästi määritelty.

SIDE katsoo, että komission pitäisi ottaa huomioon arvioissaan sekä pieniä tilauksia koskeva korvaava tuki että ”kaikki moninaiset tuet, joista hyötyvät niin CELF kuin erilaiset järjestöt, joissa CELFin tavoin toimivat yhdessä kustantajat ja viranomaiset kaikessa salamyhkäisyydessä”. Muiden järjestöjen osalta SIDE katsoo, että valtiontuki ranskankielisten kirjojen vientiin vääristää kilpailua vientiagenttien markkinoilla.

Se kiistää myös väitteen, että kyseessä olevan tuen avulla olisi tarkoitus tukea kulttuuria. Sen mielestä ensinnäkään pienen tilauksen käsitteellä ei ole mitään erityistä merkitystä vientiagentille, jonka tavanomaiseen toimintaan kuuluu tilausten käsittely, ilman että se tarvitsisi minkäänlaisia tukia. Toiminnan kannattavuus on SIDEn mukaan

([6]) Tämän osalta Ranskan hallitus täsmentää, että tässä kohtaa pitäisi lukea 3 – 6 prosenttia liikevaihdosta eikä 3 – 6 prosenttia pienistä tilauksista. Lähes 50 prosenttia CELFin tilauksista on pieniä tilauksia.

kokonaisvaltainen käsite eikä riipu kunkin yksittäisen tilauksen arvosta. Sen mielestä Ranskan viranomaisten soveltama 500 frangin kynnys on mielivaltainen. Tästä syystä se katsoo, että kyseessä oleva tuki on yksinkertaisesti toimintatukea. Ranskan hallitus ei sitä paitsi ole koskaan osoittanut oikeusperustaa, johon tämä tuki perustuu, puhumattakaan siihen sovellettavista myöntämisperusteista. SIDE katsoo, että CELFille myönnetty tuki ei sovellu yhteismarkkinoille. Lisäksi SIDE väittää, että Ranskan hallituksen menettelyn aikana mainitsemat tuet muille toimijoille eivät ole millään muotoa verrattavissa tähän tukeen.

CELF puolestaan viittaa eri kustantajilta saamiinsa kirjeisiin, joissa nämä ilmaisevat tyytyväisyytensä CELFin palveluihin ja kyseiseen tukijärjestelmään.

VIII RANSKAN VIRANOMAISTEN PERUSTELUT

Ranskan hallitukselle lähettämässään kirjeessä, jossa se ilmoitti menettelyn aloittamisesta, komissio toteaa tuen tavoitteen kuuluvan niihin tavoitteisiin, joiden osalta perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa määrättyyn tukien kieltämistä koskevaan periaatteeseen voidaan myöntää poikkeus. Komissio korostaa, että tuella on aivan ilmeisesti 92 artiklan 3 kohdan d alakohdan tarkoittama kulttuurinen tavoite, koska sen tarkoituksena on ranskan kielen levittäminen ja ranskalaisen kirjallisuuden vaikutuspiirin edistäminen.

Komissio epäilee kuitenkin, että tavoitteestaan huolimatta tuki vaikuttaa kilpailuun yhteisen edun vastaisella tavalla; se tarkoittaa tältä osin sekä vaikutuksia itse kustannusalaan että vaikutuksia kirjojen jakelusta ja viennistä vastaaviin toimijoihin. Komissio korosti kuitenkin, että kirja-alan kilpailua rajoittavat tietyt kielelliset ja kulttuuriset esteet, mikä vähentää yhteisön sisäiseen kauppaan kohdistuvia vaikutuksia.

Ensimmäisen seikan osalta Ranskan hallitus toteaa, että olisi syytä muistaa kirja-alalle olevan ominaista tuotteiden erittäin heikko korvattavuus, koska jokaisella teoksella on oma ominaissisältönsä. Vähäistä tuotteiden korvattavuutta esiintyy ainoastaan joillakin kirjojen alasektoreilla, yleensä tietokirjojen alalla mutta erittäin harvoin kaunokirjallisuuden alalla. Yhteisön tasolla ja kansainvälisellä tasolla tämä korvattavuus on vieläkin rajoitetumpaa kielirajojen takia. Todellista kilpailua esiintyy vain sellaisten kirjojen osalta, joissa kirjailijalle ominaisilla tyyliseikoilla on vain vähän merkitystä ja jotka kustannetaan samalla kielellä.

Tavoitteensa vuoksi tuki vaikuttaa kilpailuun ainoastaan ranskan kielellä julkaistujen kirjojen osalta. Kuten komissio tietää, CELFin käyttämä tukijärjestelmä koskee kuitenkin kaikkia ranskankielisiä kirjoja riippumatta siitä, missä kirja on painettu ja siitä, onko kustantaja CELFin osakas vai ei. Tukijärjestelmälle ominaisten piirteiden takia sitä ei lisäksi sovelleta niissä neljässä maassa, joissa ranskankielisten kirjojen välinen kilpailu on kaikkein kovinta ja jotka muodostavat päämarkkina-alueen, eli Ranskassa, Belgiassa, Sveitsissä ja Kanadassa. Vaikutukset kustannusalan kilpailuun ovat näin ollen marginaalisia.

Toisen seikan osalta Ranskan hallitus korostaa ensinnäkin sitä, että mainittu tukijärjestelmä ei voi millään tavalla vaikuttaa itse teostensa jakelusta vastaavien kustantajien toimintaan tai perinteisten jakelijoiden toimintaan. Yhtäältä nämä yritykset eivät käsittele koskaan tilauksia, joita tuki koskee, koska ne pitävät niiden määrää riittämättömänä, ja toisaalta ne hyötyvät epäsuorasti tuesta, koska CELF tilaa kirjat niiden kautta. Tästä syystä tuki voi siis vaikuttaa kilpailuun vain niiden yritysten tasolla, jotka toimivat vientiagenttina.

Tilaukset, jotka tukijärjestelmällä on tarkoitus mahdollistaa, eivät kuulu tavallisille markkinoille, vaikka yritykset niitä joskus vastaanottavatkin. Niiden osuus vientiagenttien liikevaihdosta on vähäinen (CELFin osalta alle 5 prosenttia vuonna 1994, vaikka se hyötyy tukijärjestelmästä). Tuki ei siis vähennä merkittävästi yritysten myyntiä kyseisellä markkinasektorilla. Lisäksi on syytä muistuttaa, että useimmille CELFin kilpailijoille ranskankielisten kirjojen vientiagenttina toimiminen on vain yksi toimiala muiden joukossa, sillä niillä on myös toinen asiakaskunta (laitokset), ne myyvät muita kirjoja (SIDE esimerkiksi myöntää, että ranskankielisten kirjojen myynti on vain noin 50 prosenttia sen liikevaihdosta) tai ne harjoittavat muuta toimintaa (perinteinen kirjakauppatoiminta). Ennen kaikkea järjestelmä on avoin kaikille toimijoille, jotka hyväksyvät riittävän asteisen avoimuuden.

Näistä syistä Ranskan hallitus katsoo, että tuen tavoitteen vuoksi sen vaikutusta kilpailuun ei voida pitää sellaisena, että se vaikuttaisi kaupan edellytyksiin yhteisen edun vastaisella tavalla. Tuella päinvastoin edistetään ranskankielisten jäsenvaltioiden ja muiden jäsenvaltioiden välistä kauppaa asianomaisella alalla.

Kolmansien väitteisiin Ranskan hallitus vastaa, että vaikka CELFin tehtävä aluksi oli ulkomailla sijaitsevien kirjakauppojen tekemien tilausten käsittely, tämä ei tarkoittanut sitä, että sitä olisi kielletty laajentamasta toimintaansa muille aloille muiden talouden toimijoiden lailla. Ranskan hallitus korostaa erityisesti sitä, että myöntäessään tuen viranomaiset katsoivat CELFin toimivan pääasiassa vientiagenttina ja pitivät huolen siitä, että CELF kykenee hoitamaan hyvin tehtävänsä eli kirjojen toimittamisen ulkomailla sijaitseville kirjakaupoille. Tämä ei

kuitenkaan estä CELFiä harjoittamasta muuta toimintaa sillä edellytyksellä, että tämä toiminta ei häiritse CELFin tehtävää julkisten palvelujen tarjoajana.

Tästä syystä Ranskan hallitus katsoo, että kyseinen tuki oli välttämätön ja oikean suuruinen (7) julkisen palvelun tehtävän suorittamiseen. Se korostaa, että tehtävää ei olisi voitu suorittaa ilman kyseistä tukea, jolla on tarkoitus korvata kannattamattomien tilausten käsittelyn aiheuttamat tappiot. Ranskan hallitus katsoo näin ollen, että tuki kuuluu perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan soveltamisalaan eikä 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, kuten komissio oli katsonut Ranskan postiin sovellettavan paikallista verotusta koskevan poikkeusjärjestelyn osalta, joka myönnettiin sen takia, että postilla on velvollisuus toimia koko maan alueella.

Ranskan hallitus katsoo myös, että vaikka CELFin pääasiallinen liiketoiminta on agenttina toimiminen, sitä ei ole kielletty hoitamasta lopullisten asiakkaiden kuten kirjakauppojen tekemiä tilauksia. Sen yleinen toiminta ei kuitenkaan saa estää sitä täyttämästä julkisen palvelun tehtävää, jonka kansalliset viranomaiset ovat sille määränneet eli kirjakauppojen pienten tilausten käsittelyä. Pienten tilausten käsittelyyn myönnetyn tuen tarkoituksena on ranskankielisten teosten levittämisen edistäminen ja tällaisia teoksia myyvien kirjakauppojen verkoston perustaminen ulkomaille.

CELF tarjoaa tarvittaessa palvelujaan lopullisille asiakkaille, jos paikallisten jakeluverkkojen toiminta on rajallista. Kustantajien suostumuksella CELF on aloittanut toimitukset kirjastoille kaksi vuotta sitten. CELF on toimittanut kirjoja esimerkiksi Algerian yliopistojen kirjastoille ja kansalliselle kirjastolle. CELF tyydytti näiden kirjastojen kysynnän kilpailematta paikallisten kirjakauppojen kanssa, sillä Algerian yksityiset yritykset eivät saaneet harjoittaa tuontia vuosina 1994 ja 1995.

Tukijärjestelmän tulevan soveltamisen osalta on lopuksi syytä todeta, että jos järjestelmä todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, Ranskan viranomaiset suunnittelevat tarjouskilpailun järjestämistä, jotta pienten tilausten hoitaminen voitaisiin antaa jo nyt käytettävien perusteiden mukaisesti valitun vientiagentin tehtäväksi. Vaikka tuen määrää voidaan muuttaa tai mukauttaa, järjestelmää koskevat perusteet pysyvät suurin piirtein samanlaisina kuin tällä hetkellä ja sellaisina kuin toimivaltaiset viranomaiset ilmoittivat ne SIDElle 24 päivänä syyskuuta 1996 pidetyssä kokouksessa.

(7) Ranskan hallitus muistuttaa vielä kerran, että tuen käyttöä valvotaan jälkikäteen ja että käyttämättä jääneet varat vähennetään seuraavalle vuodelle varatusta tuesta.

Ehdokkaiden on ilmoitettava vähintään:

— liikevaihtonsa (kokonaisliikevaihto ja ranskankielisten kirjojen myyntiä ulkomaille koskeva liikevaihto) sekä maakohtainen erittely,

— myytyjen ranskankielisten kirjojen lukumäärä maittain,

— jo toimitettujen pienten tilausten määrä sekä määrä, joka on suunniteltu toteutettavan valtiontuen avulla,

— tarkat luvut pienen tilauksen käsittelystä aiheutuvasta tulonmenetyksestä, niiden kustantajien määrä, joita asia koskee, sekä avoimuus suhteessa muihin ranskankielisiin kustantajiin.

Ehdokkaiden on suostuttava tarkastusmenettelyihin, mikä merkitsee seuraavaa:

— kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä on toimitettava tuen käytön osoittava kirjanpitoaineisto siihen kuuluvine tositteineen ja annettava yksityiskohtainen kertomus toiminnasta tilinpäätöksineen

— kertomus on toimitettava koko ammattikunnalle sen jälkeen, kun siitä on tarvittaessa peitetty liikesalaisuuden piiriin kuuluvat tiedot

— rajoittamatta julkisten varojen käyttöön sovellettavia tarkastuksia viranomaisten on saatava tutustua asiakirjoihin ja erityisesti kirjanpitoasiakirjoihin, joissa osoitetaan tukea saaneiden toimien toteutus.

Ranskan viranomaiset korostavat, että toistaiseksi ei ole ollut tarpeen mainostaa järjestelmän osallistumisehtoja, sillä järjestelmä on avoin kaikille talouden toimijoille, jotka haluavat osallistua siihen samoin ehdoin kuin CELF siihen osallistuu. Lisäksi SIDE-CELF -tapaus on riittävän tunnettu niissä piireissä, joita asia koskee, jotta asiasta kiinnostuneet olisivat voineet ottaa yhteyttä Ranskan viranomaisiin.

IX PERUSTAMISSOPIMUKSEN 92 ARTIKLAN 1 KOHDAN SOVELTAMINEN

Yhteisön sisäistä kilpailua kirja-alalla rajoittavat eräät kielellisiin ja kulttuurisiin näkökohtiin liittyvät tekijät. Olisi kuitenkin väärin luulla, ettei alalla olisi lainkaan kilpailua. Eri järjestelmistä tukea saavat kirjat voivat kilpailla samaa asiaa käsittelevien kirjojen tai samaan luokkaan kuuluvien kirjojen kanssa, joita ei tueta. Kyse voi olla kauno- tai tietokirjallisuudesta tai johonkin muuhun luokkaan kuuluvista kirjoista. Tästä syystä tuki, jonka avulla on tarkoitus edistää joidenkin kirjojen

kustantamista, jakelua tai kaupan pitämistä, voi vaikuttaa, vaikkakin rajoitetusti, yhteisön sisäiseen kilpailuun. Tällainen tuki voi vaikuttaa kilpailuun myynnin ja viennin osalta, minkä lisäksi se voi vaikuttaa myös muiden markkinoilla toimivien, kuten vientiagenttien toimintaan, niiden kustantajien toimintaan, joilla on omat levityskanavansa ulkomailla, sekä sopimuksilla kustantajiin sidottujen jakelijoiden toimintaan.

Kyseistä tukea myönnetään CELFille, jotta se voisi käsitellä ulkomailla sijaitsevien kirjakauppojen tilaukset. Vaikka komissio myöntää, että tukijärjestelmä voi hyödyttää ranskankielisten kirjojen ostajia ja kustantajia, koska ensin mainittujen ei tarvitse maksaa bruttohintaa ja jälkimmäisten myynti piristyy, se katsoo CELFin hyötyvän järjestelmästä eniten, sillä muut ranskankielisiä kirjoja jakavat vientiagentit eivät saa vastaavia tukia pienten tilaustensa käsittelyyn.

Tästä syystä CELFille myönnetty tuki on Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki.

On syytä huomauttaa, että 85 ja 86 artiklan rikkomisen osalta, johon SIDE vetosi menettelyn aikana, komissio pidättää oikeuden tutkia tarvittaessa erikseen CELFin toimet perustamissopimuksen määräysten nojalla ([8]). Tämä päätös koskee siis ainoastaan tukijärjestelmän yhteensopivuutta perustamissopimuksen 92 artiklan kanssa.

Perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan nojalla jäsenvaltioiden on ilmoitettava komissiolle hyvissä ajoin hankkeista, jossa voi olla kysymys tuesta. Koska Ranskan hallitus ei ilmoittanut CELFille myönnetystä pienten tilausten käsittelyyn tarkoitetusta tuesta ennen sen maksamista, tuki on myönnetty laittomasti. Lisäksi koska tuomioistuin kumosi osittain asiasta T-49/93 18 päivänä toukokuuta 1993 tehdyn komission päätöksen luvan antamisesta CELFille myönnettyihin tukiin (asia T-49/93), CELFille myönnetty tuki pienten tilausten käsittelyyn oli yhä laiton ([9]).

Koska tämä tuki kuuluu perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, komission on määritettävä, voidaanko jotakin 92 artiklan 2 ja 3 kohdassa määrättyä poikkeusta soveltaa CELFiin ja vapauttaa se mainitun artiklan 1 kohdassa määrätystä valtiontukia koskevasta yleisestä kiellosta.

Komissio korostaa, että 92 artiklan 2 kohdassa mainittuja poikkeuksia ei voida soveltaa tässä tapauksessa, koska kyseessä olevan tuen avulla ei ole tarkoitus saavuttaa mainitussa kohdassa määritettyjä tavoitteita. Tuki ei täytä niitä edellytyksiä, jotka on vahvistettu 92 artiklan 3 kohdan a alakohdassa määrätyn poikkeuksen soveltamisalaan kuulumisesta, sillä tuella ei ole tarkoitus kehittää niitä alueita, jotka mainitusta säännöksestä voisivat hyötyä. Perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan b alakohdassa määrättyä poikkeusta, joka koskee Euroopan yhteistä etua koskevan tärkeän hankkeen edistämiseen, ei voida soveltaa CELFille myönnettyyn tukeen, sillä kyseisellä tuella ei ole tarkoitus edistää mainitunkaltaisia hankkeita. Koska tuen tarkoituksena ei ole Ranskan taloudessa olevan vakavan häiriön poistaminen, 92 artiklan 3 kohdan b alakohdan jälkimmäisen osan sisältämää poikkeusta ei myöskään voida soveltaa tässä tapauksessa. Myöskään ei voida vedota 92 artiklan 3 kohdan c alakohtaan, joka koskee tukea tietyn taloudellisen toiminnan tai talousalueen kehityksen edistämiseen, sillä tuen avulla ei ole tarkoitus tavoitella kohdassa mainittuja tavoitteita.

Kuten edellä mainitaan, tuomioistuin vahvisti asiasta T-49/93 (perusteluiden 62 kohta) tekemässään päätöksessä, että Ranskan hallituksen tavoite sen myöntäessä tukea CELFille oli kulttuurinen siinä mielessä, että tuen avulla oli tarkoitus levittää Ranskan kieltä ja kulttuuria. Komissio korostaa kyseisen perusteen olevan pätevä, jos tukea käytetään ainoastaan pienten tilausten käsittelyyn, eikä sillä tueta CELFin muuta taloudellista toimintaa. Jos näin on asia, ainoa mahdollinen poikkeus, jota voidaan soveltaa, on 92 artiklan 3 kohdan d alakohdassa määrätty poikkeus, jonka mukaan tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen voidaan pitää soveltuvana yhteismarkkinoille, jos tuki ei muuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä yhteisössä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

Jotta komissio voisi päättää, voidaanko pienten tilausten käsittelyyn CELFille myönnettyihin tukiin soveltaa perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan d alakohdassa määrättyä poikkeusta, sen pitää ensin tarkistaa, että tuen tavoitteet ovat todella kulttuurisia, ja jos näin on, myös se, että tuki ei vaikuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiin yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Tästä syystä X osassa ehdotetaan asianomaisten markkinoiden tutkimista ja XI osassa tutkitaan tukijärjestelmää tuen suhteellisuuden ja sen tavoitteen osalta sekä tuen vaikutuksia yhteisön tasolla.

([8]) Komissio toimi näin La Poste -asiassa (valtiontuki NN 135/92, Ranska) käsittelemällä erikseen 90 ja 92 artiklan 2 kohdan soveltamista sekä 85 ja 86 artiklan soveltamista.

([9]) Koska tuomioistuin vahvisti komission päätöksen sallia CELFille julkisten ohjelmien hallintoon myönnetty tuki eli muu tuki kuin CELFiIIe pienten tilausten käsittelyyn myönnetty tuki, sillä perusteella, että tuki ei ole perustamissopimuksen 92 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, koska se ei vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kaupankäyntiin, näitä toimenpiteitä ei oteta huomioon tässä yhteydessä eivätkä niitä koske mitkään valtiontuista annetut määräykset.

X **KIRJAMARKKINOIDEN ANALYYSI**

Komissio on analysoinut yksityiskohtaiset tiedot, joita osapuolet toimittivat sille kirjamarkkinoilla vallitsevista olosuhteista. Komissio toteaa alan erityispiirteiden monimutkaistavan analyysia. Se huomauttaa, että kirja-, aikakauslehti- ja sanomalehtimarkkinoiden kehitys riippuu monen tekijän yhteisvaikutuksesta. Yksityishenkilöiden tasolla esiin tulevat muiden muassa taloudelliset ja yhteiskunnalliset tekijät, kuten väestö, koulutus, vapaa-ajan kehitys, yleisten kirjastojen lukumäärä ja ostovoima. Kirjapaino- ja kustannusala Euroopassa on pikemminkin joukko rinnakkaisia kansallisia markkinoita kuin mantereen tasolla toimiva yhdentynyt markkina-alue, kuten viennin pieni osuus liikevaihdosta hyvin osoittaa. Yhteisössä puhuttujen kielten suuri määrä on lisäeste näiden markkinoiden "eurooppalaistumiselle" ([10]).

Nyt käsiteltävässä tapauksessa on syytä tarkistaa, onko tuen vaikutus kilpailuun ja yhteisön sisäiseen kauppaan senlaatuista, että se vääristää kilpailua yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla. Toisin sanoen kyse on siitä, onko CELF saanut perusteetonta etua muihin ranskankielisten kirjojen viejiin verrattuna olivatpa nämä sitten vientiagentteja, jakelijoita tai kustantajia. Tässä päätöksessä on arvioitava tuen todellinen vaikutus siihen markkinarakoon, jonka kirjamarkkinoilla muodostavat alle 500 frangin arvoisten ranskankielisten teosten tilaukset.

Päätöksessään perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aloittamisesta komissio ilmoitti, että CELFille myönnetty tuki voi vaikuttaa niin kirjojen kustantamiseen kuin kirjojen jakelun ja viennin alalla toimiviin eri yrityksiin.

Kirjamarkkinoilla, joiden osalta yhteisön sisäinen kauppa on ilmeistä, CELF kilpailee muiden ranskankielisiä teoksia vievien toimijoiden kanssa. Syndicat national de l'éditionin ([11]) julkaisemien tilastojen mukaan kirja-alan vuosittainen kokonaisliikevaihto Ranskassa oli 14 192 000 000 Ranskan frangia vuonna 1993. Ranskankielisten kirjojen vienti yhteisöön oli 7,8 prosenttia tästä luvusta; viennistä noin puolet suuntautui Belgiaan. Euroopan yhteisön ulkopuolisiin Euroopan maihin suuntautuneen viennin osuus oli 2,9 prosenttia.

Vuonna 1994 eli viimeisenä vuonna, jolloin Syndicat national de l'édition laati tilastoja, vienti Ranskasta oli yhteensä 2 978 501 000 frangia. CELFin liikevaihto oli 50 miljoonaa frangia eli noin 1,7 prosenttia edellä mainitusta luvusta. Alle 500 frangin arvoisten pienten tilausten osuus oli 5 prosenttia CELFin liikevaihdosta (2,3 miljoonaa frangia 50 miljoonasta frangista), mikä on noin 0,08 prosenttia ranskalaisten kirjojen viennistä.

Seuraavassa taulukossa esitetään kirjojen, esitteiden ja vastaavankaltaisten painotuotteiden vientiä Ranskasta muihin yhteisön jäsenvaltioihin koskevia tietoja. Taulukko perustuu muista lähteistä kuin Syndicat national de l'éditionilta saatuihin tietoihin. Myös näiden tietojen mukaan Ranskan vienti suuntautuu pääasiassa Belgiaan (ja Luxemburgiin).

Ranskan vienti ([1]) muihin yhteisön jäsenvaltioihin vuosina 1993 – 1996

(tuhansina ecuina)

Jäsenvaltio	1993	1994	1995	1996
Belgia/Luxemburg	88 465,75	98 392,47	112 953,67	115 192,55
Alankomaat	12 305,33	9 866,07	12 745,27	12 914,60
Saksa	30 966,57	35 623,91	30 944,99	27 992,26
Italia	10 440,52	15 023,02	12 375,61	13 246,71
Yhdistynyt Kuningaskunta	13 218,16	16 994,67	17 800,70	19 278,79
Irlanti	305,93	341,61	475,28	2 669,94
Tanska	1 103,78	880,79	874,53	1 505,46
Kreikka	2 483,90	2 122,86	2 279,57	2 452,32
Portugali	2 707,45	3 056,24	2 919,62	3 052,68

([10]) Euroopan yhteisöjen komissio: *Euroopan teollisuuden yleiskatsaus 1997.*

([11]) Syndicat national de l'édition: *L'édition de livres en France — Statistiques 1993.*

(tuhansina ecuina)

Jäsenvaltio	1993	1994	1995	1996
Espanja	9 555,04	11 709,49	12 796,60	14 474,82
Ruotsi	1 412,99	1 083,82	1 721,06	3 116,54
Suomi	431,30	281,18	1 398,26	803,28
Itävalta	1 329,44	1 710,14	1 288,18	1 267,96
Yhteisö yhteensä	143 759,59	161 462,36	179 628,35	189 975,65

([1]) kirjat, esitteet ja vastaavanlaiset painotuotteet (koodi CN 4901).
Lähde: Eurostat (Comext-tietokanta).

Ranskan hallituksen mukaan kirjojen jakelun on tyydytettävä erilaisia tarpeita, jotka riippuvat kuluttajasta, joka voi olla välittäjä tai lopullinen kuluttaja (tukkukauppiaat, perinteiset kirjakaupat, yksityishenkilöt tai laitokset). Moninaisuus ilmenee erilaisina kulttuurisina ja teknisinä tarpeina, ja siihen vaikuttavat taloudelliset olosuhteet. Jakelu ja kaupan pitäminen eivät tapahdu samalla tavoin yliopistojen tieteelliseen käyttöön tarkoitettujen teosten, erityisyleisölle tarkoitettujen taidekirjojen ja kirjakaupoissa myynnissä olevien romaanien osalta. Ilman julkista tukea markkinat eivät siten pystyisi yksin vastaamaan kaikkiin näihin tarpeisiin, ja tarjonta rajoittuisi esimerkiksi vain taloudellisesti kannattavimpiin teoksiin kulttuurin tukemisen sijasta.

Ranskan hallitus nimeää tärkeimmiksi toimijoiksi kirjojen jakelumarkkinoilla: i) kustantajat, jotka julkaisevat kirjat; ii) levittäjät, jotka voivat toimia myös kustantamoihin sulautuneina ja vastaavat kirjojen myynninedistämisestä kirjakauppojen tai eräiden suurten institutionaalisten asiakkaiden suuntaan; iii) jakelijat jotka voivat toimia myös kustantamoihin sulautuneina ja jotka vastaavat kirjojen fyysisestä jakelusta. Ne saavat tilauksia kirjakaupoilta, eräiltä suurilta laitosasiakkailta tai eri välittäjiltä, ja kustantajat toimittavat niille kirjoja; iv) tukkukauppiaat, jotka eivät aina osallistu kirjojen jakeluketjuun ja jotka toimivat välittäjinä yhtäältä jakelijoiden sekä toisaalta vähittäiskirjakauppojen ja eräiden suurten institutionaalisten asiakkaiden välillä. Seuraavien luokkien välillä on tehtävä ero: v) vientiagentit, jotka toimittavat tavaraa ainoastaan kirjakaupoille mutta eivät lopulliselle asiakkaalle; vi) kirjakaupat, joiden pääasiallinen toiminta koostuu tavaran toimittamisesta suurille institutionaalisille asiakkaille ja vii) vähittäiskirjakaupat, jotka myyvät tavanomaisille lopullisille asiakkaille, sekä yksityishenkilöille että liikkeille (tähän luokkaan kuuluvat niin perinteiset kirjakaupat kuin suuret tavaratalotkin).

Lisäksi on jakeluverkostoja, jotka huolehtivat hieman epätavanomaisemmasta myynnistä, kuten kirjakerhot, postimyyntiyritykset tai suoramyyntiyritykset, joissa kustantaja asioi suoraan lopullisen asiakkaan kanssa.

Vaikka SIDE antaa samankaltaisen kuvauksen kirja-alasta Ranskassa, se korostaa enemmän eroa kansallisten markkinoiden ja vientimarkkinoiden välillä. Se vakuuttaa, että sekä CELFin että SIDEn omaan toimintaan kuuluu kirjojen vieminen Ranskasta. SIDE nimeää vientimarkkinoilla (Ranskassa eli kansallisilla markkinoilla) seuraavat toimijat:

— kustantamot tai kustannustalot, joilla on oma vientiyksikkö: kustannustalot kuten Gründ, Picard tai Vrin vievät kustantamansa kirjat itse. Lisäksi eräät kustantamoryhmät kuten Hachette tai Gallimard keskittävät useamman kustantamon viennin jakelijoille kuten Hachette Livre Diffusion Internationalelle, joka kuuluu Groupe Hachette -yritysryhmään. Tämä jakelija ei vie pelkästään Hachetten ja samaan yritysryhmään kuuluvan Fayardin kustantamia kirjoja vaan myös yritysryhmään kuulumattomien Ramsayn ja Calmann-Lévyn kustantamia kirjoja;

— jakelijat, joita ei ole sulautettu kustantamoihin ja joiden ainoa tehtävä on sopimuskumppaninaan olevien kustantamoiden kirjojen jakelu ja vienti, (muiden muassa DISTIQUE ja DIFF-EDIT);

— vientiagentit, jotka pitävät kaupan, eli myyvät ja toimittavat kaikkien kustantajien kirjoja. Agentti tarjoaa palvelun, johon sisältyy ulkomailla sijaitsevien kirjakauppojen, koulujen ja laitosten tekemien tilausten vastaanottaminen. Se kokoaa eri kustantamoiden kirjojen tilaukset. Sillä ei ole varastoja, ja se ostaa asiakkaidensa pyytämät kirjat ranskankielisiltä kustantajilta tai jakelijoilta. Koottuaan asiakkaiden tilaukset agentti laskuttaa niitä ja lähettää tilatut tuotteet.

SIDEn mukaan asiakkaan kannattaa käyttää vientiagenttia sen takia, että tällöin asiakkaan ei tarvitse tehdä lukuisia tilauksia saadakseen parikymmentä kirjaa viideltätoista eri kustantajalta, vaan tämän työn tekee agentti. Asiakas säästää näin ollen aikaa ja rahaa, esimerkiksi pienempien kuljetuskustannusten ansiosta. Ilman vientiagentteja

pienten tilausten käsittely olisi liian kallista kustantajille, jotka eivät voi käsitellä niitä järkevästi raskaan rakenteensa takia. Tästä syystä useat kustantajat vaativat tiettyä vähimmäisliikevaihtoa ennen kuin ne suostuvat avaamaan asiakastilin. Jos asiakastiliä ei ole, kustantaja laskuttaa asiakasta ennen kuin lähettää tälle tilatun tuotteen, mikä lisää entisestään käsittelyn raskautta ja kustannuksia.

Koska vientiagentti välittää tilauksensa kustantajalle koottuaan kaikki pienet tilaukset yhteen, kustantaja voi toteuttaa tilauksen. Tämän järjestelmän ansiosta ulkomailla asuvien asiakkaiden ei tarvitse suorittaa yhtä tai useampia maksuja kuten yleensä.

SIDEn mukaan vientiagenttien asiakaskunta muodostuu kirjakaupoista, kouluista ja laitoksista, kuten esimerkiksi yliopistojen kirjastoista ja eri viranomaisista, jotka ovat lopullisia kuluttajia. Vientiagentit toimittavat kaikenlaisia Ranskassa julkaistuja ja kustantamoista saatavilla olevia teoksia mukaan lukien johonkin erityisteokset, kuten taidekirjat tai tekniset julkaisut sekä vanhat kirjat, joita ei enää voi tilata kustantajilta.

SIDE katsoo siis toimivansa samalla alasektorilla kuin CELF. Ranskassa toimivien vientiagenttien nimet sekä niiden päätoimiala SIDEn mukaan esitetään jäljempänä. Vientiagentit erottuvat toisistaan sen perusteella, minkälaisille asiakkaille ne toimittavat ja minkälaisia kirjoja ne myyvät.

— Aux amateurs de livres international tarjoaa kaikkia ranskalaisilta kustantajilta saatavilla olevia kirjoja ja myy yliopiston kirjastoille.

— CELF vie ranskankielisiä teoksia pääasiassa ulkomaalaisiin kirjakauppoihin.

— Eska ja Lavoisier ovat pääasiassa teknisten kirjojen kustantajia, jotka myyvät tieteellisiä ja teknisiä teoksia ulkomailla toimiville laitoksille, pääasiassa yliopistojen kirjastoille.

— SFL on ennen kaikkea Pariisin seudulla toimiva tukkukauppias, jolla on oma varastonsa toisin kuin muilla vientiagenteilla.

— SIDE on kustantajilta saatavilla olevien ranskankielisten kirjojen viejä sekä englanninkielisten kirjojen jälleenviejä ja jakelija Ranskassa. SIDE vie pääasiassa ulkomaalaisiin kirjakauppoihin.

— Touzot on omien julkaisujensa ja sellaisten kirjojen vientiin erikoistunut kustantaja, joita ei enää julkaista.

— Van Ginneken on erikoistunut taidekirjoihin. Se vie ainoastaan määrättyjen taidekirjojen kustantajien kirjoja. Vientiagenttina se myös toimittaa ulkomailla toimiville laitoksille ja kirjakaupoille kyseisten kustantajien kirjoja.

SIDEn mukaan vientimarkkinat eli maat, jotka tuovat kirjoja Ranskasta, voidaan jakaa kahteen luokkaan: ranskankielisiin alueisiin ja muihin alueisiin. Ranskankielisten alueiden osalta ala muistuttaa SIDEn mielestä kansallisia markkinoita. Kaikilla merkittävillä kustantajilla on haarakonttori tai edustaja ranskankielisissä maissa (Kanadassa, Sveitsissä, Belgiassa jne.) paikallisten markkinoiden kattamiseksi. Vientiagenttien merkitys näillä alueilla on erittäin vähäinen. Tämä koskee kuitenkin vain edellä mainittuja ranskankielisiä maita. Muissa maissa vientiagentit, jotka ovat erikoistuneet toimittamaan kirjoja laitoksille, ovat merkittävässä asemassa.

Ranskankielisissä maissa (Sveitsissä, Belgiassa ja Kanadassa) markkinoilla toimivat seuraavat toimijat: i) paikalliset jakelijat, ii) paikalliset tukkukauppiaat, iii) vähittäiskauppiaat (kirjakaupat, tavaratalot), iv) laitokset (kirjastot, koulut, virastot) sekä v) kirjakerhot, postimyyntiyritykset ja suoramyyntiyritykset.

SIDE toteaa, että muissa kuin ranskankielisissä maissa kustantajien edustus on vähäisempi. Vientiagenttien merkitys yleensä ja erityisesti kirjakaupoille toimittavien vientiagenttien merkitys on tästä syystä tärkeä.

Ranskan hallitus huomauttaa, että vientiagenttien markkinat kattavat vain pienen osan ranskankielisten kirjojen päämarkkina-alueista ([12]) (Ranska, Belgia, Sveitsi ja Kanada) sekä ilmoittaa, että Ranskan vienti muualle kuin näille markkinoille oli 1 506 514 000 frangia vuonna 1994, josta CELFin osuus oli noin 3,25 prosenttia. Jos otetaan huomioon ranskankieliset belgialaiset, sveitsiläiset ja kanadalaiset kirjat, jotka vietiin muualle kuin Ranskaan, Belgiaan, Sveitsiin tai Kanadaan (eli noin 521 miljoonan frangin liikevaihto), CELFin osuus putoaa 2,47 prosenttiin. CELFin käsittelemien alle 500 frangin arvoisten tilausten osuus oli 0,074 prosenttia ranskankielisten kirjojen kokonaisviennistä muualle kuin Ranskaan, Belgiaan, Kanadaan ja Sveitsiin.

Ranskan hallitus epäilee kuitenkin, onko ranskankielisten kirjojen osalta mahdollista määrittää vientiagenttien markkinat muulla tavoin kuin puhtaasti teoreettisesti.

Myyty tuote ei ensinnäkään ole pelkästään vientiagenteille ominainen tuote.

Lisäksi on ilmeistä, että ranskankielisten kirjojen vienti muualle kuin neljään suurimpaan ranskankieliseen maahan ei rajoitu vientiagenttien markkinoihin. Merkittävä osa näistä maista tulleista tilauksista on niin suuria, että ne kannattaa hoitaa suoraan perinteisten jakelijoiden

([12]) Näillä markkinoilla kirjakaupoilta saadut tilaukset ovat melkein kaikki riittävän suuria, jotta ne voidaan osoittaa suoraan kustantajille ja perinteisille jakelijoille.

kautta käyttämättä agentteja, kuten käy selvästi ilmi komissiolle toimitetusta taulukosta, jossa vertaillaan Ranskan kokonaisvientiä CELFin vientiin 50 suurimmassa ostajamaassa ([13]).

Komissio huomauttaa, että le Syndicat national de l'édition kokosi edellä mainitun taulukon vuoden 1994 tiedoista. Ranskan viranomaiset ovat itse laatineet taulukon, johon on yhdistetty SNE:n tiedot sekä tiedot, jotka koskevat CELFin viennin määrää näihin samoihin maihin vuonna 1994.

Näistä tiedoista paljastuu, että vaikka CELF on merkittävä agentti, sen osuus ranskankielisten kirjojen viennistä johonkin tiettyyn maahan on parhaimmillaankin vain 20,7 prosenttia (Japani) ja sen osuus vaihtelee yleensä vajaan yhden ja viiden prosentin välillä. Esimerkkinä voidaan mainita, että se on 1,03 prosenttia Saksassa, 0,88 prosenttia Yhdysvalloissa ja 2,73 prosenttia Meksikossa. Joskus ulkomaalaiset kirjakaupat ottavat yhteyttä joko suoraan perinteisiin jakelijoihin tai agentteihin riippuen tilauksen koosta. Myöskään asiakaskunnan ei voida katsoa muodostavan erityisiä markkinoita, lukuun ottamatta kenties erittäin pienistä kirjakaupoista muodostuvaa asiakaskuntaa.

Toisin kuin CELF, vientiagentteina toimivat yritykset eivät rajoitu toimittamaan ranskankielisiä kirjoja vain ulkomaalaisille kirjakaupoille. Jotkut, kuten SIDE, toimittavat kirjoja myös institutionaalisille asiakkaille (Alliance française ja kirjastot), toiset kehittelevät toimintaa jopa Ranskassa eikä yksikään tyydy pelkästään ranskankielisten kirjojen vientiin.

Tästä syystä Ranskan viranomaiset katsovat, ettei ole mahdollista saada tietoja vientiagenttien mahdollisista markkinoista sanan tarkassa merkityksessä. Vaikka haastateltaisiin yksitellen jokaista toimijaa, joka ilmoittaa toimivansa vientiagenttina, on epätodennäköistä, että kaikilla olisi riittävän tarkka analyyttinen kirjanpito tämän toiminnan erittelemiseksi.

Ranskan viranomaiset pystyivät toimittamaan komissiolle vientiä koskevan liikevaihdon ainoastaan sellaisten Ranskaan sijoittautuneiden toimijoiden osalta, joiden tiedetään käsittelevän tilauksia, jotka yleensä osoitetaan agenteille. Ranskan hallituksen mielestä tätä muuttujaa on mahdollista käyttää sen mittaamiseen, miten tuki vaikutti CELFin kilpailijoihin. Kilpailun vaikutus niiden toimintaan on arvioitava suhteessa kyseisten yritysten koko vientitoimintaan, koska vientitoiminta muodostaa erilaisista toiminnoista koostuvan johdonmukaisen kokonaisuuden ulkomaille myytävien kirjojen ympärille.

Viennin liikevaihto vuonna 1995

(miljoonaa Ranskan frangia)

Vientiagentit	Viennin liikevaihto
Amateurs de livres international	17,2
Boussac/LSA	16
CELF	55
Hexalivre/Van Ginneken	14,5
Lavoisier	3,6
Le livre français	17,7 ([1])
Office du livre	4,2
SIDE	26,8
SFL	9,3
Sous la lampe	0
Touzot	20,2

([1]) Vuonna 1994

Lähteet: infogreffe/euridile.

Ranskassa on muutama toimija (kymmenkunta), joiden tiedetään toimivan vientiagentteina, mutta CELFiä lukuun ottamatta ne eivät juurikaan käsittele alle 500 frangin arvoisia tilauksia, jotka eivät ole taloudellisesti kannattavia, ja kuten edellä mainitaan, niitä kiinnostavat nimenomaan institutionaaliset asiakkaat ([14]).

Jotta saataisiin tarkempi kuva "kilpailusta", on syytä ottaa mukaan osa eräiden ranskalaisten kirjakauppojen ja kustantajien vientipalvelujen viennistä. Euroopan suurimmissa kaupungeissa sijaitsevat ranskankielisten kirjojen myyntiin erikoistuneet suuret kirjakaupat tilaavat yleensä suoraan Ranskassa toimivilta ranskalaisilta kustantajilta tai kirjakaupoilta.

([13]) Taulukko sisältää Länsi-Euroopan maat, Pohjois-Amerikan, monia Afrikan maita (joista useimmat ovat ranskankielisiä) sekä muita maita (kuten Japani, Brasilia, Meksiko ja Venäjä).

([14]) Välillä CELF toimittaa poikkeuksellisesti asiakkaille, jotka eivät ole jälleenmyyjiä, joko koska ei ole paikallista jälleenmyyjää, tai sellaisten kustantajien laskuun, jotka välittävät sille tietyt saamansa tilaukset.

Nämä tiedot huomioon ottaen markkinoilla toimivien kilpailijoiden vuosittaisen kokonaisliikevaihdon voidaan arvioida olevan noin 200 miljoonaa frangia. Tämä luku on arvio, joka on saatu vertailemalla eri tietoja. CELFin osuus kokonaisliikevaihdosta on noin 25 prosenttia. CELFin käsittelemien pienten tilausten osuus on 0,75 prosenttia kokonaisliikevaihdosta.

Jos otetaan huomioon ainoastaan Euroopan yhteisö, CELFin liikevaihto on noin 12 miljoonaa frangia, eli 24 prosenttia sen kokonaisliikevaihdosta. Vientiagentteina yhteisön maiden suuntaan toimivien ranskalaisten yritysten osalta tämän viennin osuudeksi arvioidaan noin 55 prosenttia niiden kokonaisliikevaihdosta eli noin 110 miljoonaa frangia. CELFin liikevaihto yhteisössä on vain 10,9 prosenttia näiden yritysten kokonaisliikevaihdosta.

Kilpailutilanteen osalta on syytä huomioida seuraavat asiat:

— Ranskan ulkopuolella julkaistujen, tukijärjestelmän piiriin kuuluvien ranskankielisten teosten osuuden voidaan arvioida olevan 3-4 prosenttia. Ranskan hallitus korostaa olevan luonnollista, että ulkomailla toimivat kirjakaupat kääntyvät yleensä mieluummin kirjan kustannusmaan kuin jossain toisessa maassa toimivien jakelijoiden ja vientiagenttien puoleen. On kuitenkin syytä ottaa huomioon seuraavat, tärkeimpien ranskankielisiä kirjoja kustantavien maiden vientiä koskevat luvut: vuonna 1994 ranskankielisten kirjojen viennin arvo oli Ranskan osalta 2 978 miljoonaa frangia kun se Belgian osalta oli 524 miljoonaa frangia, Sveitsin osalta 376 miljoonaa frangia ja Kanadan osalta 315 miljoonaa frangia;

— aiemmin mainituista syistä johtuen ranskankielisten kirjojen vientiä ei voida erotella yhtäältä vientiagenttien ja toisaalta kustantajien tai niiden jakelusta vastaavien tytäryhtiöiden välillä;

— vuonna 1994 ranskankielisten kirjojen kokonaisviennistä 60,4 prosenttia suuntautui ranskankielisiin maihin (60,9 prosenttia vuonna 1993). CELFin viennistä puolestaan 16,1 prosenttia suuntautui ranskankielisiin maihin (13,6 prosenttia vuonna 1993).

XI ANALYYSI TUEN YHTEENSOPIVUUDESTA PERUSTAMISSOPIMUKSEN 92 ARTIKLAN KANSSA

Tuen suhteellisuus

Komissio on tutkinut Ranskan hallituksen sille lähettämän lisäkustannusten kattamista tuen avulla koskevan erittäin kattavan asiakirja-aineiston, erityisesti kirjanpitojärjestelmän osalta. Järjestelmän avulla kustannukset voidaan arvioida ja kohdistaa tilauksen käsittelyyn liittyville eri tehtäville (VI osa). Ranskan hallitus otti esimerkiksi vuoden 1994 osoittaakseen, kuinka korkeiksi lisäkustannukset voivat nousta. Tarkistaakseen Ranskan viranomaisten toimittaman analyysin luotettavuuden komissio pyysi lisätietoja CELFin käsittelemistä pienistä tilauksista myös muilta ajanjaksoilta. Ranskan viranomaisten esittämä useaa muuta varainhoitovuotta koskeva asiakirja-aineisto osoittaa, että pienistä tilauksista syntynyt liikevaihto, tilattujen kirjojen lukumäärä, niihin liittyvien laskujen määrä, asiakkaiden määrä sekä tilausrivit ovat suurin piirtein samankaltaisia vuodesta toiseen.

Ranskan viranomaisten komissiolle toimittamat tiedot ovat näin ollen riittävät niiden todellisten lisäkustannusten arvioimiseksi, joita CELFille aiheutui alle 500 frangin arvoisten tilausten käsittelystä. Koska tuki kattaa ainoastaan näihin tilauksiin liittyvät lisäkustannukset ja koska mahdollinen ylimääräinen tuki vähennetään seuraavan vuoden tuesta, tuella ei rahoiteta CELFin muuta kaupallista toimintaa vastoin usean kolmannen esittämiä väitteitä.

Tukijärjestelmän toimintaperusteet

SIDE väittää, että tukijärjestelmä varattiin vain CELFin käyttöön ja kyseenalaistaa tuen myöntämisperusteet. Komissio ei yhdy tähän mielipiteeseen seuraavista syistä.

Ensiksi SIDEltä evättiin täysin oikeutetusti järjestelmän piiriin kuuluminen vuonna 1991, koska sen toiminta ei täyttänyt tähän tarkoitukseen vaadittua avoimuutta, sillä se ei kyennyt toimittamaan maakohtaisia tilaustietoja. Tältä osin on syytä muistuttaa, että kansalliset viranomaiset saavat vapaasti määrittää sellaisten tukien myöntämisperusteet, joilla on tietty tavoite, sillä ehdolla että nämä tuet ovat yhteensopivia perustamissopimuksen 92 artiklan kanssa. Tätä sovelletaan erityisesti kansallisten viranomaisten suunnittelemiin tarkastustoimenpiteisiin, joiden tarkoituksena on varmistaa se, että tuki käytetään juuri siihen tarkoitukseen, johon se on myönnetty, kuten tässä tapauksessa.

Toiseksi SIDElle annettiin mahdollisuus saada tukea sillä ehdolla, että se hyväksyy tukijärjestelmän toimintasäännöt.

Kolmanneksi kaksi muuta toimijaa saivat pienten tilausten käsittelyyn samankaltaisia tukia kuin CELF. Se, että tuettu toiminta koski vain tiettyjä maantieteellisiä alueita ja tiettyjä kirjalajeja, ei ole ratkaisevaa. On

tärkeämpää huomata, että nämä toimijat noudattivat tukijärjestelmää, erityisesti huolehtimalla tilitystensä avoimuudesta. SIDE väittää, että SERVEDITille ja École des loisirs'lle myönnetyt tuet eivät ole verrattavissa CELFin saamaan tukeen. Vaikka kahdelle edellä mainitulle toimijalle myönnetyt tuet rajoittuivat koskemaan vain tiettyjä maantieteellisiä alueita tai tietyntyyppisiä painotuotteita, komissio katsoo, että niiden avulla oli tarkoitus korvata pienten tilausten käsittelystä aiheutuneet lisäkulut ja tästä syystä se ei yhdy SIDEn mielipiteeseen.

Tuen kulttuurinen luonne

Eräät, erityisesti SIDE, kiistävät väitteen, jonka mukaan tuella edistetään kulttuurin leviämistä. Kuten edellä mainitaan, tuomioistuin myönsi kyseisen tuen kulttuurisen luonteen. Komission mielestä ainoa poikkeus, jonka perusteella CELFille voidaan myöntää tukea pienten tilausten käsittelyyn, on perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan d alakohta, jossa määrätään, että "tukea kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen, jos tuki ei muuta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä yhteisössä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla" voidaan pitää yhteismarkkinoille soveltuvana.

Ranskan hallituksen toimittamien tietojen perusteella komissio tuli siihen lopputulokseen, että tuella todella on kulttuurinen tavoite. CELF toimittaa kaikkia ranskan kielellä saatavilla olevia kirjoja. Tästä syystä komissio hyväksyy Ranskan hallituksen selityksen, jonka mukaan ranskan kielen levittämistä edistetään, koska tukijärjestelmän tarkoituksena on erityisesti se, että ulkomailla olevat asiakkaat voivat hankkia ranskan kielellä julkaistuja kirjoja. Koska tuki ei voi koskea muilla kielillä julkaistuja kirjoja, ainoastaan ranskan kieltä edistetään. Lisäksi on syytä huomioida, että pienet tilaukset koskevat välillä erityisteoksia ja kirjallisuutta (runoutta, romaaneja, esseitä tai taidekirjoja). Näin ollen pienten tilausten luonne osoittaa myös selvästi tuen kulttuurisen ulottuvuuden. On syytä mainita, että koulukirjoja tilataan suurissa erissä kouluvuosittain, ne eivät siten kuulu pieniä tilauksia koskevan tukijärjestelmän piiriin.

Kyseessä oleva tuki yhteisön puitteissa

Kuten edellä täsmennetään, CELF on pääasiallinen tuensaaja. Tuen tarkoituksena on kuitenkin ainoastaan pienten tilausten käsittelystä aiheutuneiden lisäkulujen korvaaminen. CELF jakelee kirjoja pääasiassa muualla kuin ranskankielisissä maissa ja alueilla. Ranskankielisissä maissa, kuten Belgiassa, Kanadassa ja Sveitsissä suuret kustantajat kattavat paikalliset markkinat tytäryritystensä tai edustajiensa kautta. Vientiagenteilla on näin ollen vain rajallinen asema ranskankielisten kirjojen päämarkkina-alueen markkinoilla, eli kolmessa edellä mainitussa maassa. CELFin osuus Ranskan kirjaviennistä näihin maihin oli vuonna 1994 vain 0,2 prosenttia.

Komissio toteaa, että CELFin olemassaolo ei vaikuta markkinoiden kilpailuedellytyksiin, koska CELFin jäsenenä toimivien kustantajien kustantamia kirjoja voidaan tilata myös muita kanavia käyttäen, erityisesti muiden vientiagenttien välityksellä. Jäsenyys CELFissä ei ole edellytys kirjojen tilaamiseen siltä. CELF käsittelee tilaukset samalla tavalla riippumatta siitä, kuka on kirjan kustantaja: ei siis ole väliä, onko kustantaja CELFin jäsen vai ei. Kirjakaupat voivat vapaasti valita toimituskanavansa. CELF käsittelee kaikki saamansa tilaukset.

On syytä muistuttaa, että CELFille myönnetty tuki koskee markkina-aukkoa, joka on perinteisten markkinoiden ulkopuolella, nimittäin alle 500 frangin arvoisia tilauksia. Ranskan viranomaiset väittävät, että 500 frangin kynnys vahvistettiin objektiivisten perusteiden nojalla. CELFin liikevaihdosta vain 2 prosenttia koostuu muissa jäsenvaltioissa (Belgia) julkaistuista kirjoista. Tästä johtuu, että tukijärjestelmä synnyttää kilpailua pääasiassa ranskankielisten kirjojen jakelijoiden tasolla. Yleensä asiakas kääntyy sellaisen yrityksen puoleen, joka toimii samassa maassa kuin asiakas itse. Edellä mainituista syistä ja erityisesti siitä johtuen, että tuki on suhteutettua ja kattaa vain CELFille pienten tilausten käsittelystä aiheutuvat lisäkustannukset, tuen vaikutukset eivät ole ristiriidassa yhteisen edun kanssa.

Päätelmä

Edellä mainittu huomioon ottaen komissio on päätynyt pienten tilausten käsittelystä CELFille aiheutuvien lisäkustannusten korvaamiseen myönnetyn tuen osalta seuraavaan tulokseen.

Tuki on perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukainen, sillä tuella on kulttuurinen tavoite; CELFille pienten tilausten käsittelyyn myönnetyllä tuella tuetaan kulttuuria ja kulttuuriperinnön edistämistä muuttamatta kaupankäynnin ja kilpailun edellytyksiä yhteisen edun kanssa ristiriitaisella tavalla.

XII **PERUSTAMISSOPIMUKSEN 90 ARTIKLAN 2 KOHDAN SOVELTAMINEN**

Komissio päätyi edellä siihen, että CELFille myönnetty tuki on perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtiontuki ja soveltuu yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan d alakohdan nojalla. Oikeuskäytännön ([15]) mukaisesti komission ei tarvitse arvioida CELFin tuettua toimintaa perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan nojalla, sillä perustamissopimuksen 92 artiklan soveltaminen ei estä CELFiä käsittelemästä pieniä tilauksia eli tekemästä sitä, mihin sille on myönnetty valtiontukea.

Tämän osalta komissio kuitenkin huomauttaa perustamissopimuksen 90 artiklan 2 kohdan soveltamisen edellyttävän, että yritys vastaa mainitussa artiklassa tarkoitettujen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta jonkin julkisen viranomaisen määräyksestä ([16]). Tämän määräyksen ei tarvitse välttämättä olla laki tai asetus, vaan se voi myös perustua julkisoikeudelliseen toimilupaan ([17]).

Ranskan viranomaisten mukaan tuen oikeusperusta muodostuu kirja-alan järjestämisestä 9 päivänä toukokuuta 1995 annetusta määräyksestä (*arrêté*) sekä kulttuuriministeriön määärahojen jakamista koskevien rahoituslakien soveltamisesta annetuista asetuksista (*décrets*). Kyseisen määräyksen 5 artiklassa määrätään muun muassa, että ”kirja-alan taloudesta vastaava osasto... pyrkii edistämään ranskalaisten kirjojen ja ranskan kielen leviämistä maailmalla...”. Komission mielestä Ranskan hallitus ei ole osoittanut, että CELFille annettu tuki pienten tilausten käsittelyyn perustuu lakiin tai hallinnolliseen määräykseen, sillä edellä mainitut säädökset koskevat kirja-alaa yleensä eikä niissä viitata CELFiin millään lailla eivätkä ne nimenomaisesti koske CELFiä.

Lisäksi on todettava, että Ranskan viranomaisten esittämät perustelut 90 artiklan 2 kohdan sovellettavuudesta ovat ristiriitaisia siinä mielessä, että viranomaiset väittävät tukijärjestelmän olevan avoin myös muille toimijoille eikä pelkästään CELFille väittäen samalla kuitenkin, että tuki on myönnetty CELFille, koska se vastaa yleisen taloudellisen edun mukaisesta julkisen palvelun velvoitteesta.

([15]) Euroopan yhteisöjen tuomioistuin, asia C-387/92, Banco Exterior de España SA v. Ayuntamiento de Valencia, Kok. 1994, s. I-0877 (perustelujen 21 kohta).

([16]) Euroopan yhteisöjen tuomioistuin, asia 127/73, BRT v. SABAM et NV Fonior, Kok. 1974, s. 313 (perusteluiden 20 kohta); asia 66/86, Ahmed Saeed Flugreisen ym v. Zentrale zur Bekämpfung Unlauteren Wettbewerbs, Kok. 1989, s. 803.

([17]) Euroopan yhteisöjen tuomioistuin, asia C-159/94, komissio v. Ranska Kok. 1997, s. I-5815 (perustelujen 66 kohta).

XIII **93 ARTIKLAN 2 KOHDAN MUKAISEN MENETTELYN AIKANA ESIIN TULLEITA MUITA KYSYMYKSIÄ**

Ranskan viranomaiset korostavat, että monet perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn aikana esitetyistä kysymyksistä tai väitteistä eivät kuulu menettelyn soveltamisalaan. Komissio huomauttaa, että menettelyn päätavoitteena oli tarkastaa sen tukijärjestelmän soveltuvuus, jonka nojalla CELFille on myönnetty tukea pienten tilausten käsittelyyn, mutta siinä ei ole myöskään suljettu pois mahdollisuutta tutkia muita CELFiin liittyviä kysymyksiä. Kun komissio päätti aloittaa tutkimusmenettelyn, se otti esiin useita SIDEn sille esittämiä kysymyksiä CELFin toimista ([18]). Koska nämä kysymykset eivät liity suoraan tukijärjestelmään, niitä käsitellään tässä erikseen yhdessä muiden vastaavien kysymysten kanssa.

CELFin omaa pääomaa korotettiin vuonna 1980 siten, että CELFin pääoma kasvoi tuolloin 80 500 frangista 1 280 500 frangiin. Tämän toimen rahoittivat yhtäältä Association pour le développement de l'édition française (ADEF) (noin 50 prosenttia) ja toisaalta CELFin (yksityiset) osakkeenomistajat (noin 50 prosenttia). Mainittuun yhdistykseen kuului kustantajia, ja sen päätavoite oli edistää ranskankielisten kirjojen saatavuutta ulkomailla sekä tukea kustantajien ja viejien tekemiä sijoituksia. Yhdistys sai julkista tukea, jonka sille myönsi kulttuuriministeriö. Vuonna 1994 tapahtuneen ADEFin purkamisen jälkeen ADEFin osuus CELFistä siirrettiin Syndicat national de l'éditionin haltuun (SNE). SNE voi tilaisuuden tullessa luovuttaa osuuden mille tahansa uudelle CELFin jäsenelle. CELFin osakkeenomistajat ovat yhä samoja, eli kustantajia, jakelijoita ja SNE. Tutkittuaan Ranskan hallitukselta saamansa asiakirja-aineiston komissio päätteli, että pääoman korotus ei ollut valtiontukea vaan pelkkä osakkuuden hankinta, koska myös yksityiset sijoittajat osallistuivat siihen. Ranskan viranomaiset toimivat näin ollen markkinataloudessa toimivan sijoittajan periaatteiden mukaisesti. Toimeen ei myöskään kuulunut perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan mukaista valtiontukea.

Edusta, jonka CELF olisi saanut julkisten ohjelmien hallinnosta, on todettava CELFin vastaavan tällä hetkellä vain ”Plus”- ja ”À l'Est de l'Europe” -ohjelmista, joista viimeksi mainittu on jatkoa ”Page à page” -ohjelmalle. Koska tuomioistuin vahvisti 18 päivänä syyskuuta 1995 antamassa tuomiossaan komission alkuperäisen päätöksen

([18]) Ks. alaviite 2, 9 kohta.

hyväksyä CELFille näiden ohjelmien hallintoon myönnetty tuki, koska tuki ei kuulu perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, komissio ei näe syytä tutkia asiaa tämän enempää.

Jotkut ovat myös väittäneet, että CELF hyötyi suhteistaan tiettyihin julkisiin järjestöihin, kuten France éditioniin. Hexalivre arvostelee tästä syystä France éditionin asennetta; Hexalivren mukaan France édition suo CELFille erikoiskohtelun, erityisesti päästämällä sen omalle näyttelyosastolleen kansainvälisillä messuilla, mitä se ei suostu tekemään Hexalivren osalta. Tämän osalta komissio huomauttaa, että France éditionin jäsenenä CELF maksaa näistä palveluista, esimerkiksi vuokraamalla tilaa näyttelyosastolta, kuten asiaa koskevat liitteenä olevat asiakirjat osoittavat. Lisäksi CELF maksoi France editionilta tilaamistaan luetteloista.

Näiden väitteiden (CELFin suhteet France éditioniin tai Centrale de l'éditioniin sekä CELFin kaupalliset suhteet kustantajiin) osalta Ranskan hallitus katsoo, että ne eivät koske millään lailla julkista valtaa, sillä edellä mainituilla suhteilla ei ole yhteyttä kansallisten viranomaisten kulttuuripolitiikkansa puitteissa toteuttamiin toimiin. Tästä syystä komissio on päätellyt, että CELF ei saanut perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluvaa hyötyä, koska se maksoi France éditionilta saamistaan palveluista.

Julkisia viranomaisia arvostellaan myös siitä, että ne suosivat CELFiä julkisilla tilauksilla. Nämä väitteet koskevat erityisesti ulkoministeriön hallinnoiman "nouveautés"-ohjelman täytäntöönpanoon myönnettyä tukea sekä ulkoministeriöön ja yhteistyöministeriöön yhteydessä olevien järjestöjen (kuten *Association pour le developpement de la pensée française* (ADPF) ja AUDECAM) kautta tehtyjen tilausten asemaa. ADPF:n tärkein tehtävä on toimittaa säännöllisesti kirjoja ulkomailla toimivien Ranskan kulttuurikeskusten kirjastoille ministeriön laskuun. CELF on vain yksi kaikkien ADPF:n käyttämien jakelijoiden joukossa.

Hexalivre kritisoi ADPF:ää siitä, että se suosii CELFiä muiden kilpailijoiden kustannuksella. Todistaakseen väitteensä Hexalivre mainitsee esimerkkinä erään Ranskan Marokossa toimivan suurlähetystön kulttuuriosaston tekemän tilauksen; lähetystö käytti yleensä Hexalivren palveluja, mutta ADPF:n otettua lähetystöön yhteyttä se kääntyi CELFin puoleen, joka välitti tilauksen Hexalivrelle. Komission tietojen mukaan Ranskan viranomaiset eivät millään lailla pyrkineet suosimaan CELFiä muiden toimittajien kustannuksella. Koska CELF välitti tilauksen Hexalivrelle, tämä ei voi väittää hävinneensä kaupassa. Komissio katsoo tästä syystä, että asia ei kuulu perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

SIDEn kritiikkiin, joka koski "monipuolisia tukia, joista hyötyvät CELFin lisäksi myös muut järjestöt, joissa yhdistyvät CELFin tavoin kustantajat ja julkinen valta täysin salamyhkäisesti" sekä yleensä viranomaisten harjoittamaa kulttuuripolitiikkaa, Ranskan hallitus vastaa, että viranomaiset julkaisevat vuosittain useita asiakirjoja, erityisesti vastauksia parlamentin jäsenten kysymyksiä, joissa selvitetään vastuussa olevien ministeriöiden toimintaa. Viranomaiset haluavat edistää avoimuutta eikä salailua.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Tuki, joka on myönnetty CELFille ranskankielisten kirjojen pienten tilausten käsittelyä varten, on EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea. Koska Ranskan hallitus on laiminlyönyt ilmoittaa tästä tuesta komissiolle ennen sen toimeenpanoa, on se myönnetty laittomasti. Tuki soveltuu kuitenkin yhteismarkkinoille, koska se täyttää. ehdot perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan d alakohdan mukaisen poikkeuksen myöntämiselle.

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Ranskan tasavallalle.

Tehty Brysselissä 10 päivänä kesäkuuta 1998.

Komission puolesta
Karel VAN MIERT
Komission jäsen